

робіт в умовах дистанційного навчання, змотивувати учнів до використання електронних засобів в освітньому процесі.

Список використаних джерел

1. Переваги і недоліки дистанційного навчання.[Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/adv/46958/> (дата звернення: 11.04.2021).
2. Переваги та недоліки денного та дистанційного навчання. – [Електроний ресурс]. – Режим доступу: https://stimul.kiev.ua/articles.htm?a = perevagi_ta_nedoliki_dennogo_ta_distantsiynogo_navchannya(дата звернення:15.04.2021).
3. Синявська Г., Яблочнікова В. Переваги і недоліки дистанційного навчання / Г. Синявська, В. Яблочнікова. – [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vtei.com.ua/doc/16.10.2015/66/6.42.pdf>
5. Vijeeesh N. A. Advantages and Disadvantages of Distance Learning / Nish(дата звернення 23.04.2021).
4. Федчишин О. М., Мохун С. В. Тестові завдання міжпредметного змісту для формування природничо-наукової компетентності учнів на уроках фізики. *Фізико-математична освіта*. 2020. Випуск 1(23). С. 129-133.
5. Федчишин О. М. Тестові завдання на уроках фізики в класах спортивного профілю. *Фізика та астрономія в школі*, 2010. №4. С. 24-27.

РОЗВИТОК РАЦІОНАЛЬНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ НАДДНІПРЯНСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ ПІД ВПЛИВОМ ЕМПІРИЧНОЇ ІДЕЙНОСТІ ФРЕНСІСА БЕКОНА (XIX СТОЛІТТЯ)

Бронішевська Оксана Василівна

аспірантка кафедри теорії та методики викладання фізики та астрономії, Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

oksanabronisevska@gmail.com

З перших днів відкриття на теренах Наддніпрянщини перших класичних університетів увага студентської молоді зорієнтовувалася не на необхідність розвитку раціонального мислення, оскільки пріоритетність людського розуму перед теологічно-усталеним не викликала заперечень. Підтримання такого рівня пріоритетності забезпечував діючий професорсько-викладацький склад, який під час аудиторних занять систематично компілював до філософських концептів представників із європейський країн.

Чільне місце у навчальному процесі, який актуалізував поетапність наукового пізнання студентів досліджуваного періоду, займали праці Френсіса Бекона. Одним із пріоритетних «девізів» хрестоматійного характеру серед студентства, було проголошення знань як найвищої сили, а того суб'єкта, хто володіє ними як найсильнішого з-поміж тих, хто може щось зробити та тих, хто щось має. Фактично такі заклики спрямовували суб'єктів пізнання у напрямку розвитку нескінченних можливостей і примноження необмежених внутрішніх резервів, що сумарним чином залишало свій відбиток на науковому пізнанні.

З метою досягнення вищезначеної ідейності, у студентських колах досліджуваного періоду популяризувалася необхідність знаннєвого пошуку у трьох основоположних напрямках – це аналіз, експеримент та спостереження. У вимірах такого тріо напрямків, до уваги суб'єктів пізнання пропонувався індуктивний та дедуктивний шлях освоєння оточуючої реальності, який був абсолютно протилежним по-відношенню до пасивно-репродуктивного. Прямі цитування викладачами Харківського університету у межах аудиторних занять фрагментів праць Бекона ставали справжніми дороговказами на роздоріжжях пізнання від одиничного до загального та навпаки.

На сторінках тематичних історіографічних роздумів знаходимо дані про те, що після виходу у світ зазначеної вище праці Бекона у європейських університетах того часу відбувся певний «переворот» у поглядах на розуміння прикладної сутності науки [1]. Можемо припустити, що названа праця, також, дещо вплинула на свідомість та наукове пізнання вітчизняного студентства досліджуваного періоду. Для того, щоб зрозуміти, які із наявних положень наведеного доробку апріорі могли справити вплив на феноменологічне формування, варто дещо заглибитися у їх предметний розгляд.

Перші авторські враження від знайомства із заявленою працею Ф. Бекона були наступними. По-перше, на думку дослідника суб'єкт пізнання може приборкати більшість смислових «вихорів» завдяки тому, що володітиме «зброєю» знань, яка непідвладна часу [2]. По-друге, учений відстоював ідейність щодо найвищої цінності лише достовірних даних, які є своєрідним ключем до істинності світорозуміння та світобудови [2]. Такі слова зорієнтовували читачів на необхідність відсіювання другорядних фактів, які не є істинними та приводять врешті-решт суб'єкта пізнання до смислового «блуду» [2]. Першопричинність входження суб'єкта у рамки такого блуду, філософ співвідносив із неправильністю підбору методів дослідження [2]. Значущість зазначеної ідейності приховується у необхідності компіляції суб'єкта пізнання до такого спектру методологічного інструментарію, який буде найбільш прийнятним варіантом на шляху до розв'язання конкретного дослідницького завдання.

По-третє, автор був переконаний у тому, що об'єктивності проведення наукового дослідження систематично заважає вплив «третіх» сил [2]. До переліку таких «сил», на думку дослідника, увійшли:

- а) стереотипи, що успадковані від попередніх поколінь;
- б) смислові «блуди», які породжені некритичним розглядом реально існуючого;
- в) неоднозначні висловлювання, що руйнують логіку розгляду і породжують запитання без відповідей [2].

Зміст останньої тези наштовхує нас на думку, що ідейністю праці Ф.Бекона наводила вітчизняних студентів досліджуваних університетів на думку, що вони повинні: відходити від нав'язаних стереотипів (зокрема, на рівні наукознавства); притримуватися логічного та критичного мислення; та слідкувати за власними

висловлюваннями, щоб вони були лаконічними, змістовними та водночас зрозумілими для співрозмовника. Цілком очевидним для нас є і той факт, що такий глибинний характер повчальних висловлювань Бекона і справді була незамінним «атрибутом» на шляху до феноменологічного формування.

По-третє, англійський емпірист популяризував необхідність дослідження складних систем у сукупній цілості складових елементів, що формували єдиний конструкт ідейного сприйняття та розуміння [2]. Таким чином, сам дослідник був переконаний у продуктивності використання індуктивного методу на шляху до пізнання складного феномена. Окрім цього, сам Ф. Бекон був глибоко переконаний у тому, що одним із показників результативності реалізації суб'єктом пізнання завдань наукового дослідження є підняття його до вершин фундаментального знання, яке відкриває усі грані універсального [2].

По-четверте, дослідник намагався донести до своєї аудиторії читачів істинність того, що науковий поступ незалежний від релігії, оскільки перший має свої закономірності розвитку, що залежать від людського фактору [2]. Ще однією родзинкою авторської ідеї є думка про те, що організація процесу пізнання повинна опиратися лише на такі достовірні дані, які ми отримуємо з допомогою органів чуття [2].

По-п'яте, іноземний історик звернув увагу на необхідність осягнення істини з допомогою двох векторів – розуму та досліду [2]. Така думка дослідника наштовхує нас на думку, щодо вагомості інтелектуальних здібностей, рівня розвитку пам'яті та швидкості перебігу розумових операцій.

Підсумовуючи викладене зауважимо, що проблема розвитку раціонального мислення студентів перших класичних університетів Наддніпрянщини знаходилася у епіцентрі уваги тогочасного професорсько-викладацького складу. Зазначена тенденційність продукувала актуалізацію пізнання у двох напрямках – експериментально-дослідному та математично-описовому. У ході дослідницького пошуку вдалося розкрити основоположність впливу на феноменологічне функціонування ідей Ф.Бекона.

Пріоритетність ідей першого із згаданих європейських філософів розкривалася у науково-пізнавальній пріоритетності: розумових дій, наукових дослідів, раціоналістичної етики та наукового усамітнення. Узагальнення джерелознавчих матеріалів засвідчило глибинність впливу досліджуваної пріоритетності на актуалізацію наукового пізнання тогочасного студентства.

Список використаних джерел

1. A History of the University in Europe. In 4 vol. / General Editor W. Rüegg. Vol. 3. Universities in the Nineteenth and Early Twentieth Centuries (1800 – 1945); Editor W. Rüegg. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. XXVI. 746 p.
2. Бэкон Ф. Новый Органон. М.: Наука, 1987.